

РОЗДІЛ 19

АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту та інновацій,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Столбуненко Н.М.*

*аспірантка кафедри менеджменту та інновацій,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Столбуненко-Волошина О.М.*

В сучасному світі співвідношення сил між державами, їх конкурентоспроможність на ринку визначається не стільки наявністю у них тих чи інших ресурсів, скільки порівнянням їх інноваційних можливостей, вмінням ефективно використовувати останні. І хоча інноваційний шлях розвитку вважається одним із найскладніших, але в той же час успішна реалізація поставлених завдань інноваційного розвитку дає можливість країні досягнути стабільності економічного устрою та піднесення життєвого рівня населення.

Питання інноваційно-інвестиційного розвитку України висвітлюються в працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених: В.М. Гесця, Л.І. Федулової, М.П. Денисанка, О.І. Гордуновського, Т.М. Мельника, В.В. Юхименка, І.В. Юхновського, Н.Є. Скоробогатого, Н.І. Чухрая та інших, але необхідність переходу до економічного пожвавлення та зростання економіки України передбачає розробку принципів механізмів ефективного управління інноваціями та вимагає подальшого вивчення і аналізу досягнень економічної теорії з питань інноваційного розвитку економіки, дослідження сучасних тенденцій у прискоренні інноваційного процесу, а також узагальнення досвіду реалізації промислово-інноваційної політики у різних країнах світу.

Досвід економічно розвинутих систем свідчить, що інноваційна діяльність в ринковій економіці визначається через узгодженість двох головних принципів:

- принципу узгодженості централізованого (державного) та децентралізованого (внутрішньо фірмового) і територіального управління інноваційними процесами;
- принцип забезпечення єдності інтересів і цілей інноваційної діяльності на всіх рівнях ієрархії і всіх економічних суб'єктів.

Тому головну увагу для розробки ефективного механізму активізації інноваційної діяльності в Україні слід приділити реалізації саме цих двох принципів з метою знаходження оптимальних механізмів управління, які б найбільшою мірою забезпечили активізацію інноваційної діяльності в Україні.

У широкому розумінні державна інноваційна політика об'єднує науку, техніку, підрозумову, економіку і управління України та впливає на інноваційну діяльність за допомогою економічних, правових та адміністративних інструментів.

Для забезпечення доступу в інноваційній діяльності першочерговим завданням є розробка принципів підтримки науково-технічних досліджень. Державна науково-технічна стратегія повинна передбачати систему конкретних заходів підтримки науки, щоб не допустити перетворення України у користувача вторинних технологій і забезпечити ефективність державної програми підтримки науки і наукових досліджень.

Разом з тим слід зазначити, що для інтенсивної інноваційної діяльності необхідне також існування високого рівня інноваційного сприйняття як характеристики здатності соціально-економічної системи згладжувати протиріччя між темпами розвитку науково-технічного та виробничого прогресу. Сьогодні ілюструє незначний ступінь інноваційного сприйняття, тому основною метою державної інноваційної політики України є підвищення рівня інноваційного сприйняття, що означає непряме стимулювання економічними та правовими методами впровадження досягнень науки у виробничі процеси. Для активізації інноваційної діяльності передбаченні стимули, створені на основі використання різних дотаційних фондів, призначених для розвитку інновацій та пільгове оподаткування інноваційної продукції.

Подолання нестачі фінансових ресурсів для активізації інноваційної діяльності передбачається шляхом стимулювання банків, які надають довгострокові кредити під інноваційні проекти, через зниження норм обов'язкових резервів на 50% суми таких кредитів. Крім того в Україні існує інвестиційний податковий кредит. Але ці важелі управління нездатні повністю забезпечити інноваційну активність суб'єктів господарювання, тому більш ефективним може бути введення податкових пільг залежно від обсягу виробництва і реалізації наукомісткової продукції.

Не менш важливим державним заходом повинно стати прийняття законодавчого акту про регулювання якості інноваційної продукції та контролю за її дотриманням.

Для формування нового технологічного базису в Україні необхідний подальший розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), адже економічне зростання, покращення конкурентоспроможності національної економіки, якості життя громадян України неможливе без широкого використання ІКТ у суспільному виробництві, життєдіяльності населення, оскільки їх позитивні зовнішні ефекти кумулятивно впливають на соціальний, економічний, технологічний, інтелектуальний потенціал.

Загалом основні завдання у сфері розвитку ІКТ на перспективу до 2020 р. можуть бути сформульовані таким чином [2, с. 49-50].

1. Ширше застосування підходу із використання європейських технологічних платформ стимулювання розвитку ІКТ, як ринково орієнтованого і комплексного інструменту, що стимулює конкурентне середовище, замість програмного, коли ринкові важелі підміняються адміністративними.

2. Зменшення оподаткування доходів у сфері ІКТ, запровадження накопичувальної пенсійної системи і медичного страхування для подолання: 1) тінізації ІТ-бізнесу, 2) дезінтеграції і мікропідприємницького характеру підприємств ІТ-сектора; 3) сірих схем аутсорсингу (аутстафінгу), 4) низької інвестиційної привабливості ІКТ-підприємств порівняно з депозитами банків через податкову оптимізацію, що приховує реальний рівень прибутковості, 5) впливу спеціалістів, на підготовку яких держава витратила значні кошти. Щодо цього пропонується використати ІТ-сектор як пілотний (через значні можливості приховування доходів).

3. Ширше впровадження міжнародних стандартів щодо ІТ-продуктів та послуг для підвищення їх зовнішньої конкурентоспроможності.

4. Боротьба з піратським ПЗ, що дозволить забезпечити мережі від численних кіберзлочинів, збільшить монетизацію інтелектуальної ренти українських ІТ-компаній, покращить фінансові результати та інвестиційні перспективи галузі. Необхідна тотальна перевірка комп'ютерів у державних установах щодо ліцензійності ПЗ, підвищення кваліфікації його користувачів.

5. Перешкодження несанкціонованому тиражуванню легального сигналу від провайдерів через нелегальне встановлення декодувального ПЗ для доступу до кодованих супутникових телевізійних каналів.

6. Законодавчо визначений перехід до публічної корпоративної моделі (від ПрАТ до ПАТ) крупних ТКП-компаній як стратегічних і системоутворюючих. Статус ПрАТ дозволяє розподіляти дивіденди серед вузького кола власників.

7. Залучення приватного капіталу (від інститутів спільного інвестування, населення) шляхом акціонерного краудфандінгу, народного IPO Інноваційна Україна 2020 50 (SPO) в ІКТ-підприємства, координатором (андерайтером) доцільно призначити державну структуру (як консультантів можна залучити діючі в Україні міжнародні фонди прямих інвестицій) для збільшення масштабу залучення коштів, їх публічності та довіри учасників; заснування за участі тих же учасників в Україні фондів прямих інвестицій для невеликих ІТкомпаній, створення фондових структур (як Nasdaq). Адаже коло інвесторів інвестиційно привабливих активів ІКТ-компаній вузьке, участь у них колективних інвестицій слабка.

8. Регуляторне обмеження готівкових розрахунків для зменшення обсягів тіньової економіки, корупції, операційних витрат фінансових організацій та спрощення оподаткування, забезпечене відповідною інфраструктурою (PPO, POS-термінали, СОД, процесінгові центри).

9. Зміни до законодавства з регулювання умов здійснення діяльності з надання послуг технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж, мереж ефірного теле- та радіомовлення, проводового радіомовлення та телемереж щодо врегулювання доступу операторів ТКП до житлового фонду всіх форм власності при розвитку інфраструктури Інтернет у т.ч. ширококоштового доступу.

Важливе значення в інноваційно-інвестиційній політиці держави мають нанотехнології. Сьогодні нанотехнології уявляють собою з'єднуючу ланку між революційними технологічними напрямками, які виникли за останні 20-30 років: комп'ютерної революції останньої третини ХХ століття, біотехнологічної революції останнього 10-ліття минулого століття та бурхливого прогресу когнітивної науки на початку ХХІ століття. Конвергенція 4-х революційних науково-технологічних напрямків (N-нанотехнології; B-біотехнології; I – інформаційно-комунікаційні технології; C – когнітивна наука) дозволить одержати якісно нові можливості для усіх сфер суспільного життя.

В Україні проблемам розвитку нанотехнологій і створенню нових матеріалів приділяється значна увага. Було започатковано низку програм та ініційовано дослідницькі проекти з розвитку вітчизняної нанотехнологічної сфери. Проте на сьогодні в Україні відсутній єдиний рамковий нормативно-правовий документ, який визначав би основні параметри, цілі та напрями розвитку нанотехнологічної сфери. Крім того, вітчизняне інституційне середовище розвитку нанотехнологій характеризується відсутністю єдиного постійно діючого державного органу, відповідального за забезпечення спадкоємності етапів і довгострокове функціонування на цій основі наноіндустрії в Україні.

Для успішного формування нанотехнологічної індустрії необхідно налагодити стабільно функціонуючу систему міждисциплінарної освіти як інженерного, так і фундаментального профілю. Така система, крім вищої освіти, повинна охоплювати аспірантуру та докторантуру, середню школу, а також курси перепідготовки наявних наукових та інженерних кадрів. На сьогодні в Україні викладання основ нанотехнологій для школярів і учнів технікумів не ведеться. Також немає і курсів перепідготовки професорсько-викладацького складу та персоналу підприємств, зайнятих нанотехнологічною діяльністю.

Переважну кількість виконаних нанотехнологічних проектів було реалізовано спільно із країнами – членами ЄС, зокрема, Францією (24 проекти), Німеччиною (10 проектів), Польщею (9 проектів), Іспанією та Великою Британією (по 6 проектів). Іншим партнером України у спільному проведенні досліджень з розвитку нанотехнологій є США, за участі яких вітчизняними науковцями було виконано понад 20 проектів [2, с. 72].

Серед найбільш важливих результатів у галузі наноматеріалів і нанотехнологій можна відзначити [2, с. 77-78]:

– зростання міцності й твердості наноструктурованих металів, що використовується, наприклад, при обробці внутрішньої поверхні труб парогенераторів на атомних станціях;

– додавання нанопорошків у ракетне паливо збільшує швидкість горіння палива, а на основі інтеркалірованого графіту створюються нові вибухові речовини з об'ємним горінням;

– фільтри на основі мікро- і наномембран різко підвищують швидкість фільтрації дріжджів при виробництві пива, а фільтри з нановолокон і нанотрубок високоефективні при очищенні води від бактеріофагів (вірусів);

– рідини, що містять наночастинки металів, володіють у багато разів вищою теплопровідністю, що дозволяє ефективно використовувати їх як теплоносії у системах охолодження;

– покриття з наноструктурованих матеріалів характеризуються здатністю до самоочищення під дією сонячного випромінювання, що відкриває перспективи виробництва самоочисних будівельних матеріалів і текстилю;

– нанокompозити твердих речовин мають підвищену здатність для акумулювання водню й високу провідність іонів, що важливо для мініатюризації батарей, джерел електроживлення й для прогнозованого розвитку водневої енергетики;

– фармакінетика таких масових ліків, як аспірин, значно поліпшується в результаті його наноструктурування при механохімічній обробці. Для розробки нових ефективних лікарських засобів з бактерицидними й противірусними властивостями успішно використовуються наночастинки срібла на поверхні цеолітів. Позитивні результати отримані при застосуванні магнітних наночасток при очищенні крові від токсинів;

– використання квантових точок як люмінесцентних наномаркерів біологічних об'єктів дозволяє досліджувати процеси метаболізму й ідентифікувати утворення ракових клітин на ранніх стадіях.

Однак варто зазначити, що український ринок нанотехнологій і товарів, виготовлених з їх використанням, перебуває напочатковій стадії свого розвитку, є фрагментарним, нестабільним та неоднорідним географічно [2, с. 79].

На сьогодні ще не сформувалися основні нішеві гравці, у споживачів нанопродукції немає чіткого уявлення, які нанотехнології та нанопродукція дозволять їм зміцнити свої конкурентні переваги, знизити собівартість продукції та покращити її споживчі характеристики.

Таким чином, можна констатувати суттєве відставання України від провідних країн світу за розвитком нанотехнологічної сфери – як за обсягами фінансування, так і за кількістю підприємств, задіяних у нанотехнологічній діяльності.

Практична реалізація стратегії інноваційного розвитку економіки потребує насамперед підвищення інноваційної активності на всіх рівнях: держава-галузь-регіон-підприємство.

Найбільш важлива роль в реалізації інноваційної стратегії належить промислово-му комплексу України.

В Україні співпраця промислових підприємств у виробничій та інноваційній діяльності перебуває на низькому рівні. Найактуальнішими проблемами є низький рівень співпраці інноваційно активних промислових підприємств з сектором науки; недостатній рівень інтеграції МСП у ланцюги доданої вартості; низький рівень інтернаціоналізації ланцюгів доданої вартості; недостатнє використання промисловими підприємствами цифрових технологій.[4]Вирішенню цих проблем сприятиме застосування розробленого розвиненими країнами інструментарію державної політики, спрямованого на розбудову крос-секторального співробітництва.

Перехід України до інноваційної моделі розвитку економіки дозволить змінити пріоритети інвестицій у напрямку наукоємних галузей. Така стратегічна орієнтація національного господарства спроможна забезпечити підвищення науково-технічного рівня та збалансованості економіки країни, наповнити внутрішній ринок високоякісними товарами.

Забезпечення інклюзивності економічного розвитку на регіональному та національному рівнях відбувається за допомогою концепції смарт-спеціалізації, що дозволяє реалізовувати заснований на специфічних конкурентних перевагах унікальний потенціал економічного розвитку регіонів та країн. Важливою складовою концепції смарт-спеціалізації є концепція кластерного розвитку, фокусом якої є створення кластерів світового рівня з активним залученням МСП.

Стимулювання інноваційної діяльності в Україні проводиться шляхом пільгового оподаткування інноваційної продукції і прибутку після її реалізації. Так, Законом України «Про оподаткування прибутку підприємства» передбачено оподаткування у розмірі 50% діючої ставки прибутку від реалізації інноваційної продукції. Ця пільга діє перших три роки (для порівняння: у США така пільга діє десять років) [3].

Отже впровадження цих концепцій у державну економічну політику включають інтеграцію їхніх принципів до стратегічних документів – Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, Стратегії розвитку промислового комплексу України до 2025 року, Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та Плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік; входження окремих регіонів України до Платформи смарт-спеціалізації ЄС; реалізацію у регіонах пілотних проектів смарт-спеціалізації промисловості [4].

Що стосується інноваційної активності у промисловості, то вона визначається часткою підприємств, які займаються інноваціями від загальної кількості підприємств. В порівнянні з розвиненими країнами, як, наприклад, США, Японія, Франція та іншими, які впроваджують інновації, від 70% до 82% загальної кількості підприємств в Україні цей «порог» складає не більш 10% [1].

Аналіз підприємств за видами інноваційної діяльності показує наявність значного збільшення частки самостійних науково-дослідних організацій (більше 50 % загальної кількості інноваційних підприємств). Частка проектних і проектно-пошукових організацій зменшилась за останні роки майже в 2 рази, і це свідчить про те, що результатом інноваційної діяльності більшості підприємств є розробка ідеї, а не її втілення в матеріально-речову форму. Збільшення кількості наукових організацій в Україні пояснюється їхнім поділом на дрібні організації.

Прийнятність підприємств до інновацій значно відрізняється залежно від галузі промисловості (зокрема у машинобудуванні (19,9 %), хімічній й нафтохімічній промисловості (16,0), металургії й обробці металу (14,1), у харчовій та легкій (приблизно 14 %)). Майже 86,0 % підприємств, які здійснювали інновації, – це підприємства колективної форми власності; 10,8 – державної; 1,9 і 1,2 – приватної та комунальної форми; 0,6 % – власність міжнародних організацій [1].

Для більшості інноваційних підприємств (81,9 %) основним напрямком інноваційної діяльності було створення й впровадження технологічно нової або значно вдосконаленої продукції (збільшення частки продуктивних інновацій). І тільки близько 40,0 % підприємств створювали і впроваджували нові або значно вдосконалені виробничі процеси. Загальна кількість поставлених і освоєних на ринок інноваційних видів матеріалів, товарів, нової техніки становила 7,4 тис. найменувань. 54,5 % інноваційних видів техніки освоєна підприємствами м. Києва, Запорізької, Сумської, Донецької та Волинської областей. Протягом останнього року введено близько 1,6 тис. нових технологічних процесів (з яких 41 % – маловідходні або ресурсозберігаючі), і це насамперед підприємства (80 %) машинобудування, харчової промисловості й переробки сільськогосподарських продуктів, хімічної й нафтохімічної і легкої промисловості. Подолання складних проблем розвитку більшості галузей промисловості й підвищення експортного потенціалу цих галузей значною мірою залежать від освоєння нової конкурентоспроможної продукції машинобудування. Щорічно майже на 20 % зменшується кількість створених уперше в Україні зразків нових видів машин та устаткування. Це свідчить про те, що пріоритетними стають напрямки створення менш трудомісткої продукції. Технічний рівень створених зразків нової техніки не відповідає сучасним вимогам, і тільки близько 4 % цих зразків перевищили кращі світові аналоги.

За даними Всесвітнього економічного форуму у Звіті про глобальну конкурентоспроможність 2017-2018 років, Україна посіла 81 місце серед 137 досліджуваних держав, піднявшись на чотири позиції. За компонентами показника, який характеризує ефективність ринків – ключового фактора на стадії інвестиційного зростання (індустріалізації) – Україна посідає 101 місце за ефективністю товарних ринків серед 137 держав, 120 – за ефективністю фінансових ринків і 86 – за ефективністю ринку праці. Готовність до адаптації технологій та інновацій оцінена на рівні 81 місця. При цьому за показником «Ринкові інституції» Україна посідає 118 місце, а за розвитком бізнесу – 90. Серед факторів, важливих для розвитку промисловості, сприятливими є хіба що розмір доступного ринку (за ємністю ринку Україна посідає 47 місце) та освіта (наша держава посідає 35 місце). Незважаючи на велику

кількість вчених та інженерів, а також частку людей, які мають вищу освіту, Україна має посередній рейтинг за показником «Інновації» та низькі значення показників «Взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері досліджень і розробок», «Технологічна готовність». Найбільш проблемним показником залишається «Іноземні інвестиції та трансфер технологій» [5].

Розрахунки вітчизняних і зарубіжних вчених дають підстави стверджувати, що внесок науки в приріст ВВП досягає майже 30 %, а тому розвинені країни приділяють значну увагу розвитку науки. У звіті МБРР зазначалося, що продовження строку навчання на 1 рік збільшує ВВП на 9 %. Витрати на освіту у Великобританії, Італії та Франції перевищують 6 % ВВП, у США становлять близько 7, а в Канаді – 7,1 % [1].

Патентна статистика виявляє кореляцію між показниками патентування винаходів і станом науково-технічної та виробничо-економічної діяльності. За допомогою передачі технологій на основі ліцензій деякі країни змогли підвищити технологічний рівень виробництва, конкурентоспроможність, досягли успіху на світовому ринку. Так, в Японії коефіцієнт інтелектуальної активності (число національних патентних заявок на 10 тис. населення) становить 27,7 порівняно з 4,6 у США.

Проведений порівняльний аналіз стану інноваційної системи України відносно світового рівня на основі міжнародних індексів свідчить, що Україна має високий освітній та науковий потенціал, здатний продукувати різноманітні нововведення у вигляді ідей, наукових розробок, патентів. Серед конкурентних переваг України варто виділити такі:

- відповідно до Глобального індексу конкурентоспроможності – висока смність ринку, якість вищої, середньої та професійної освіти;
- відповідно до Глобального індексу інновацій основою української інноваційної конкурентоспроможності є людський капітал, тобто знання та навички, якими володіють люди, що дають змогу їм створювати цінність у світовій економічній системі. Його ефективна реалізація і є головною конкурентною перевагою [5].

За даними Держстату, на даний час, погіршилася переважна кількість показників, що характеризують інноваційну діяльність:

– кількість інноваційно-активних підприємств зменшилася з 834 до 759. За напрямками інноваційної діяльності підприємства найбільш активно займалися придбанням машин, обладнання та програмного забезпечення – 65,9 відсотка загальної кількості інноваційних підприємств;

– обсяг фінансування інноваційної діяльності зменшився до 9117,54 млн. гривень, або до 0,3 відсотка валового внутрішнього продукту. Основним джерелом залишаються власні кошти підприємств – 84,5 відсотка загального обсягу фінансування інновацій;

– частка обсягу реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції зменшилася до 0,7 відсотка.

З метою впровадження нововведень у 2017 році промисловими підприємствами придбано 703 нові технології в Україні та 129 – за її межами. Але кількість впроваджених у 2017 році інноваційних видів продукції зменшилася на 42,3 відсотка. Порівняно водночас зменшилася кількість впроваджених нових видів машин, устаткування, приладів, апаратів на 42,5 відсотка. Кількість інноваційних видів продукції, які є новими для ринку, зменшилася на 51,2 відсотка. У 2017 році впроваджено 1831 нових технологічних процесів [5].

При цьому в Україні відбувається поступова деградація інноваційного потенціалу: за даними Держстату, кількість дослідників в Україні стрімко скорочується (із 133744 осіб у 2010 році до 59392 у 2017 році), наукоємність валового внутрішнього продукту (витрати на наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки за всіма джерелами у відсотках до валового внутрішнього продукту) у 2017 році становила лише 0,45 відсотка, динаміка кількості підприємств, що займаються інноваціями, негативна (у 2017 році відбулося скорочення кількості підприємств промисловості, що провадили інноваційну діяльність, на 9 відсотків порівняно з 2016 роком до 16,2 відсотка всіх промислових підприємств), хоча окремі приклади інноваційного підприємництва та високих технологій, що успішно розвиваються, у нашій економіці є. Інвестиції у нематеріальні активи протягом останніх 15 років становили близько 2-4 відсотки всіх капітальних інвестицій, а частка видів діяльності, що відносяться до високотехнологічних (із сукупною інтенсивністю витрат на дослідження і розробки у співвідношенні до валової доданої вартості – 13,6 і

більше) і середньотехнологічних (із сукупною інтенсивністю витрат на дослідження і розробки у співвідношенні до валової доданої вартості – 3,2-13,5), в обсязі реалізованої промислової продукції становила 11,3 відсотка [5].

Для виправлення ситуації необхідно сприяти розвитку видів діяльності з високою наукоємністю, тобто перейти від низькотехнологічної ресурсної до високотехнологічної інноваційної економіки, а державна політика має створювати сприятливі умови насамперед для розвитку виробництва інтелектуальних продуктів, включаючи можливість їх комерціалізації як в Україні, так і у решті світу.

У якості основних напрямків подолання проблем відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року «Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року», для побудови інноваційної економіки з розвитим підприємництвом, інноваціями та високою продуктивністю виробництва Україні як державі, яка має великий інтелектуальний потенціал, необхідно:

- створення сприятливого нормативно-правового поля для суб'єктів господарювання, що провадять інноваційну діяльність;
- розвиток інноваційної інфраструктури, методично-консалтингове забезпечення, розширення зв'язків вітчизняних науковців і винахідників з іноземними підприємствами;
- підвищення рівня спроможності, що реалізується як шляхом культурно-просвітницької діяльності, підвищення інноваційної культури, так і через освітню діяльність, спрямовану на забезпечення успішної кар'єри молоді після завершення навчання у закладах вищої освіти за одним з обраних напрямів: започаткування власної справи, робота на підприємстві, що відповідає сучасному технологічному рівню, або наукова (викладацька) робота.

На етапі створення новаційвідповідно до зазначених напрямівнеобхідним є:

- збільшення фінансування наукових досліджень на конкурсній основі з акцентуванням уваги на переході результатів, отриманих у рамках фундаментальних наукових досліджень, у тематиці прикладних наукових досліджень і науково-технічних розробок, до фінансування яких залучається бізнес;

- перегляд пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки з метою їх наближення до напрямів, визначених у розвинутих державах світу, на основі сучасних світових технологічних трендів;
- створення у межах населених пунктів місць, призначених передусім для розгортання інтелектуальної, творчої діяльності, раціоналізаторського руху, розвитку креативних індустрій (зокрема виділення територій, створення на них відповідної інфраструктури, надання інформаційно-аналітичного та методичного забезпечення розвитку інноваційної культури);
- створення із залученням світових експертів, тренерів, наставників, європейської мережі підприємництва (EEN) шкіл обміну досвідом та національних ресурсів з навчання підприємництву та інноваціям, зокрема мережі підвищення кваліфікації як для викладачів, так і для керівників закладів вищої освіти та наукових установ. Ці структури також можуть надавати консультаційно-методичну допомогу щодо участі в європейських програмах, пов'язаних з інноваціями, та поширювати позитивний досвід успішних учасників зазначених програм;
- покращення якості освіти шляхом наближення її до потреб глобального ринку та потреб у фахівцях, здатних створювати, адаптувати та використовувати технологічні інновації, підтримка запровадження навчальних дисциплін з підприємництва, фінансової грамотності та охорони інтелектуальної власності.

З метою активізації створення новацій необхідно також:

- опрацювати питання можливості стимулювання підприємств до наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок та інноваційної діяльності;
- розробити механізм стимулювання науковців до формування актуальної та затребуваної глобальним ринком тематики наукових досліджень, спрямованої на створення інноваційних рішень, що забезпечать інноваційний розвиток вітчизняної економіки;
- забезпечити створення навчальних матеріалів із підприємництва та інновацій, які б підвищували рівень обізнаності, починаючи із школи, навчали ази створення власного бізнесу, фінансової грамотності та охорони інтелектуальної власності;
- розробити методичні матеріали щодо залучення до виконання спільних інноваційних проектів студентів різних спеціальностей та закладів вищої освіти [5].

Таким чином, потребують подальшого вивчення та дослідження фактори, що стримують інноваційну сприйнятливість. Перелік заходів її підвищення необхідно доповнювати з врахуванням змін, що відбуваються у національній економіці.

Література

1. Державна служба статистики України: статистична інформація. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. – 336 с. : табл.
3. Інновації як фактор економічного зростання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.stud24.ru/innovation/nnovac-yak-faktor-ekonomchnogo-zrostannya/375905-1191123-page4.html>
4. Національний інститут стратегічних досліджень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/>
5. Розпорядження Кабінету міністрів України від 10 липня 2019 року «Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/65184/